

DEFORMACIJE

1. Pri istezanju pljosnate epruvete krajnjih dimenzija (nakon zatezanja): $l_1=155,24$ mm, $b_1=17,74$ mm i $s_1=3,35$ mm, očitana je sila na početku plastičnog tečenja $F_v=39$ kN, a na kraju istezanja $F_1=83$ kN. Pri tome je ostvarena logaritamska deformacija dužine epruvete $\varphi_l=0,3$ i širine $\varphi_b=-0,12$.

Potrebno je:

- Odrediti početne dimenzije epruvete (l_0 , b_0 , s_0).
- Relativnu (jediničnu) deformaciju pojedinih dimenzija epruvete: dužine (ε_l), širine (ε_b) i debljine (ε_s).
- Relativnu deformaciju poprečnog preseka (kontrakciju preseka) epruvete (ψ).
- Odrediti nominalni i stvarni napon na početku i na kraju istezanja.

REŠENJE: a) $l_0=115$ mm; $b_0=20$ mm; $s_0=4$ mm
b) $\varepsilon_l=0,35$; $\varepsilon_b=-0,11$; $\varepsilon_s=-0,16$
c) $\psi=-0,26$
d) $\sigma_v=K_v=487$ MPa; $\sigma_1=1037$ MPa; $K_1=1397$ MPa

SABIJANJE VALJKA

1. Slododno sabijanje valjka početnih dimenzija $D_o=40\text{mm}$, $h_o=40\text{mm}$, izvodi se dok se dostigne vrednost logaritamske deformacije 0,55. Materijal valjka je čelik čija je kriva deformacionog ojačavanja data u analitičkom obliku:

$$k = 280 + 430 \cdot \varphi^{0.33} \quad [\text{N/mm}^2]$$

Koeficijent kontaktnog trenja pri sabijanju usvojiti $\mu=0,15$.

Potrebno je:

- Odrediti radni hod prese (hod deformisanja)
- Odrediti deformacionu silu na kraju procesa sabijanja
- Odrediti ukupan deformacioni rad
- Izabrati vrstu i jačinu prese za izvođenje operacije

REŠENJE: a) $s=16,92 \text{ mm}$;

b) $F_u=1534 \text{ kN}$

c) $W_u=13,6 \text{ kJ}$

d) Hidraulična presa jednostrukog dejstva nominalne sile $F=1.3F_u=1994 \text{ kN}$,

Standardna presa 2500kN

ISTISKIVANJE

1. Obradak prikazan na slici izrađuje se od čelika za poboljšanje postupkom deformisanja u hladnom stanju. Dimenzije su:

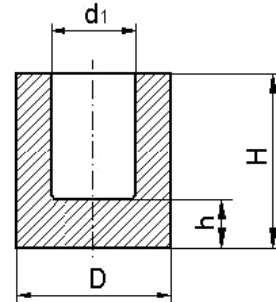
$$D=30\text{mm}, d_1=18\text{mm}, H=48\text{mm}, h=12\text{mm}.$$

Materijal priprema je čelik Č 1221 krive deformacionog ojačavanja date u analitičkom obliku:

$$K = 276.44 + 397.715 \cdot \varphi^{0.317}$$

Ako je koeficijent trenja $\mu=0.16$, Potrebno je odrediti:

- Metodu obrade
- Dimenzije priprema
- Deformacionu silu
- Deformacioni rad
- Proveriti da li je pritisak na čelo žiga u dozvoljenim granicama,
- Vrstu i jačinu mašine

REŠENJE: a) Suprotnosmerno hladno istiskivanje

b) $D_0 \times H_0 = 30 \times 35 \text{ mm}$

c) $F = 510,6 \text{ kN}$

d) $p = 2006 \text{ MPa} < p_{\text{doz}} = 2500 \text{ MPa}$

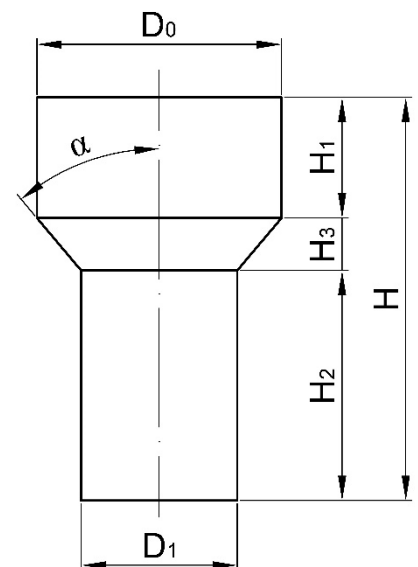
e) $W = 11,74 \text{ kJ}$

f) Hidraulična presa dvostrukog dejstva nominalne sile $F_n = 1.3F = 663 \text{ kN}$

Standardna presa 1000 kN

2. Iz materijala Č 1221 dobija se komad prikazan na slici. Ako su date dimenzije priprema: $H_0 = 30 \text{ mm}$ i $D_0 = 40 \text{ mm}$, kao i $H_1 = 10 \text{ mm}$, $\alpha = 60^\circ$, $D_1 = 20 \text{ mm}$, potrebno je odrediti:

- Metodu obrade,
- Ukupnu visinu obratka H ,
- Stepen deformacije,
- Deformacioni rad ako je sila potrebna za izradu komada 845 kN
- Vrstu i jačinu mašine.

REŠENJE:

a) Istosmerno istiskivanje

b) $H = 82,3 \text{ mm}$

c) $\varphi = 1,38$

d) $W = 16,8 \text{ kJ}$

e) Hidraulična presa dvostrukog dejstva nominalne sile

$F_n = 1.3F = 1099 \text{ kN}$ Standardna presa 1600 kN